

REFERAT Udvalg for regional udvikling d. 02-04-2025

Mødedato Onsdag d. 02. april 2025 kl. 09:00

Mødested Mødelokale B4, 1. sal, Regionshuset Viborg

Indholdsfortegnelse

Temadrøftelse: Politik for Kultur som sundhedsfremme # (kl. 9.00-10.00).....	3
Plan for prioritering af kultur som sundhedsfremme i 2025.....	4
Annoncering efter socialfondsprojekter.....	6
Status på projekt Samfundsformerne og orientering om aktiviteter i 2025.....	8
Lukket: Tildeling af Region Midtjyllands landsbypris 2025 og Landsbyinitiativet 2025.....	10
Anbefalinger fra regionalpolitisk forum om fremtidens landdistrikter.....	11
Tidsplan for Råstofplan 2024.....	13
Ansøgninger uden for råstofgraveområder.....	14
Projektforslag: Kombination af flere mobilitetsformer.....	16
Orientering om delrapport fra regeringens ekspertudvalg om kollektiv mobilitet.....	18
Udvalgets årshjul og mødeplan for 2025 #.....	20
Nyt fra Midttrafik #.....	21
Drøftelse af udvalgmøder i Danske Regioner #.....	22
Gensidig orientering #.....	23
Underskriftsark #.....	24

Punkt 1: Temadrøftelse: Politik for Kultur som sundhedsfremme # (kl. 9.00-10.00)

1-30-76-3-25

Sagsfremstilling

Region Midtjylland har siden 2015 arbejdet strategisk med kultur som sundhedsfremme. Udvalg for regional udvikling har i januar 2025 efterspurgt en selvstændig politik på området, som sætter retning for regionens videre udviklingsarbejde.

Temadrøftelsen er starten på processen for udviklingen af en politik for kultur som sundhedsfremme 2025-2030. Drøftelsen tager afsæt i regionens nuværende indsats, og hvordan flere kultur- og sundhedsindsatser på en bæredygtig måde kan skaleres og implementeres i praksis.

Strategiske grundprincipper

Administrationen samarbejder aktuelt med Implement Group om identificering og udvikling af bæredygtige forretningsmodeller på området. Seniorpartner i Implement Group, Michael Daubjerg, vil på mødet præsentere muligheder og udfordringer i arbejdet med at udbrede og implementere kultur som sundhedsfremmeinitiativer. Herefter præsenteres udkast til strategiske grundprincipper for udviklingen af en politik på området. Præsentationen tager afsæt i vedlagte bilag.

Der lægges på mødet op til en drøftelse af de strategiske grundprincipper for en politik for kultur som sundhedsfremme.

Program

Kl. 9.00 Introduktion v. udviklingsdirektør Kim Kofod Hansen

Kl. 9.10 Præsentation af muligheder og udfordringer i arbejdet med bæredygtig implementering og skalering af kultur som sundhedsfremmeinitiativer v. seniorpartner Michael Daubjerg, Healthcare, Implement Group

Kl. 9.30 Præsentation og drøftelse af strategiske grundprincipper for en politik v. udviklingsdirektør Kim Kofod Hansen

Kl. 9.55 Opsamling og drøftelse af den videre proces v. udviklingsdirektør Kim Kofod Hansen

Beslutning

Udvalget drøftede principper for og ønsker til en politik for sundhed og kultur med afsæt i oplæg fra henholdsvis seniorpartner Michael Daubjerg, Healthcare, Implement Group og udviklingsdirektør Kim Kofod Hansen.

Regionsrådsmedlemmerne Bo Jensen, Steen Jakobsen og Ib Bjerregaard deltog i punktet.

Bilag

Udkast til strategiske grundprincipper

Punkt 2: Plan for prioritering af kultur som sundhedsfremme i 2025

1-30-76-3-25

Resume

Regionsrådet har i januar 2025 besluttet, at kulturopgaverne i 2025 og 2026 skal tilpasses regionens arbejde med kultur som sundhedsfremme samt kultur og uddannelse. Det betyder at den økonomiske ramme til kultur som sundhedsfremme i 2025 er øget til i alt 15,9 mio. kr. Der fremlægges en plan for prioritering af kultur- og sundhedsfremmeindsatser i 2025.

Indstilling

Direktionen indstiller,

at plan for prioritering af kultur som sundhedsfremmeindsatser i 2025 godkendes.

Sagsfremstilling

Region Midtjylland har de seneste ti år udviklet og opbygget en stærk indsats inden for området kultur som sundhedsfremme, og rapporter fra bl.a. WHO har vist evidens for, at målrettet brug af kultur kan fremme sundhed på en lang række områder. Målet er derfor at øge brugen af kulturelle tilbud til gavn for patienter og borgere på hospitaler og institutioner i regionen.

Arbejdet koncentrerer sig overordnet om, hvordan flere kultur- og sundhedsfremmeindsatser på en bæredygtig måde kan skaleres og implementeres i praksis.

Økonomi og aktiviteter i 2025

Den økonomiske ramme til kultur som sundhedsfremme i 2025 er på i alt 15,9 mio. kr. Hovedindholdet i vedlagte plan for prioritering af kultur som sundhedsfremmeindsatser i 2025 er følgende:

- Partnerskaber og etablering af økosystem: Videreudvikling af samarbejder mellem regionen, kommuner og uddannelsesinstitutioner for at styrke feltets faglige fundament.
- Politik – regionalt, nationalt og internationalt: Udarbejdelse af en ny regional politik for kultur som sundhedsfremme samt engagement i nationale og internationale fora, herunder FN-Byen og rundbordssamtale i EU-parlamentet.
- Skalering og bæredygtige forretningsmodeller via tilskudspuljen: Fokus på at overføre velafprøvede projekter fra midlertidige initiativer til varig drift gennem strategiske partnerskaber og økonomiske modeller.
- Skalering af afprøvede indsatser og projekter: Udvidelse af allerede succesfulde programmer som "Sange med mødre" og "Live musik på intensiv" til flere hospitaler og kommuner.
- Udvikling af nye indsatser og projekter: Iværksættelse af nye kultur- og sundhedsprojekter, såsom "Arts in Health" og "Hjerteklang", for at forbedre trivsel og sundhed gennem kunstneriske indsatser.
- Uddannelse og kompetencer: Integrering af kultur som sundhedsfremme i sundhedsuddannelser, herunder et nyt valgfag på VIA for sygeplejerske- og ergoterapeutstuderende.
- Kommunikation og synlighed: Styrkelse af feltets synlighed gennem udvikling af HARTS.dk, udgivelse af magasinet "Kunsten at blive rask" og deltagelse i kulturmødet på Mors, i nationale og internationale konferencer.

Finansiering

Budgetforlig 2025

Regionsrådet har i budgetforlig 2025 bevilget 4,0 mio. kr. til kultur som sundhedsfremme i Region Midtjylland. Midlerne er bevilget i to puljer. En pulje på 2,0 mio. kr. inden for Regional Udviklings ramme, som skal understøtte kulturaktører og civilsamfundets inddragelse i indsatsen. Samt en pulje på 2,0 mio. kr. inden for sundhedsområdet, som skal sikre, at hospitalerne kan afsætte de nødvendige ressourcer til understøttelse af initiativerne. Regional Udvikling faciliterer i regi af den regionale kultur som sundhedsfremmeindsats.

Kulturudviklingsmidlerne

Sundhedsreformen medfører, at Region Midtjyllands fra 2027 ikke har adgang til at arbejde med kultur, og at midlerne overføres til kommunerne. Regionsrådet vedtog derfor den 22. januar 2025 at tilpasse kulturopgaverne allerede fra 2025, så ressourcerne allokeres til indsatser, der retter sig mod de fremadrettede opgaver i regionen inden for henholdsvis kultur som sundhedsfremme samt kultur og uddannelse. Konkret betyder det, at tilskudsmidlerne i den tidligere kulturudviklingspulje fra 2025 alene støtter projekter inden for kultur som sundhedsfremme. Tilskudsmidlerne udgør 8,3 mio. kr. i 2025. Dertil allokeres en større andel af kulturområdets strategiske udviklingsmidler til kultur som sundhedsfremme, som derved øges fra 0,3 til 0,6 mio. kr.

Råderum fra mobilitet 2025

Regionsrådet har den 26. februar 2025 bevilget 3,0 mio. kr. til kultur som sundhedsfremme, som kommer fra råderum i 2025 fra området for kollektiv trafik. Heraf er der afsat 2,0 mio. kr. til fortsat udbredelse af velkendte

eller allerede etablerede sundhedsfremmende kulturkoncepter på regionens institutioner, herunder hospitaler, psykiatri og socialområdet. Samt 1,0 mio. kr. til forberedende initiativer i forbindelse med signaturprojektet Arts in Health forud for den faktiske gennemførelse af værker udviklet i indsatsen i foråret 2026.

Tabel 1: Kultur som sundhedsfremme 2025	
1.000 kr.	2025
Sundhedsområdet	2.000
Budgetforlig 2025, Hospitalerne	2.000
Regional Udvikling	13.948
Budgetforlig 2025, strategisk implementeringsindsats RU	2.000
Kulturudviklingsmidler, Kultur som sundhedsfremmepuljen	8.348
Kulturudviklingsmidler, Kultur som sundhedsfremme kulturhandleplan	600
Råderum fra mobilitet 2025 prioriteret til kultur som sundhedsfremme	3.000
I alt	15.948

Der fremlægges ultimo 2025 en status på erfaringerne med initiativerne og en plan for aktiviteter i 2026.

Beslutning

Udvalg for regional udvikling indstiller til forretningsudvalget,

at plan for prioritering af kultur som sundhedsfremmeindsatser i 2025 godkendes.

Bilag

Kultur som sundhedsfremmeopgaver og økonomi 2025

Punkt 3: Annoncering efter socialfondsprojekter

1-32-76-1-22

Resume

Region Midtjylland har indstillingsret til 20 % af EU's socialfondsmidler i programperioden 2021-2027. Formålet er at styrke regionens arbejde med ungdomsuddannelser. Administrationen lægger i programperiodens anden og sidste runde op til at annoncere efter projekter inden for livslang læring til anvendelse af de resterende 4,4 mio. kr. fra socialfonden.

Region Midtjylland havde i programperiodens første annonceringsrunde fokus på inklusion på erhvervsskolerne (trivsel), flere faglærte inden for velfærdsområdet og STEM-opkvalificering af gymnasielærere.

Indstilling

Direktionen indstiller,

at materiale til annoncering efter projekter inden for livslang læring godkendes.

Sagsfremstilling

Region Midtjylland har indstillingsret til 20 % af EU's socialfondsmidler i programperioden 2021-2027, svarende til i alt 29,3 mio. kr. Der blev i 2022 ansøgt om 25,1 mio. kr. og givet bevillinger for 24,9 mio. kr. fra socialfonden efter indstilling fra Region Midtjylland. De resterende 4,4 mio. kr. for Region Midtjylland frigives, når EU-Kommissionen har godkendt en midtvejsevaluering af socialfondsprogrammet 2021-2027, som Erhvervsstyrelsen er i gang med at udarbejde. Da midlerne fra socialfonden højst må udgøre 40 %, betyder det, at der skal gennemføres aktiviteter for 11 mio. kr. for at udløse støtten.

Den regionale del af socialfondsprogrammet har to indsatsområder: Kompetencer til alle og uddannelse til alle.

Administrationen lægger i programperiodens anden og sidste runde op til at annoncere efter projekter inden for området: "Uddannelse til alle, med fokus på livslang læring". Der har endnu ikke været gennemført projekter i Region Midtjylland med fokus på livslang læring.

Livslang læring

Indsatsen for livslang læring kan understøttes ved et øget fokus på de basale færdigheder (læse-, skrive- og regnefærdigheder samt it og engelsk), så mange flere får kvalifikationer igennem forberedende voksenundervisning (FVU), ordblindeundervisning (OBU) mv. Understøttelse af et bredt geografisk udbud samt udvikling af digitale undervisningstilbud kan bidrage til at nå en større andel af borgerne.

Det er et prioriteret indsatsområde i Region Midtjyllands uddannelsespolitik, at det skal være muligt at opnå nye basale og specifikke kompetencer gennem hele livet. Det er vigtigt at kunne læse, regne og løse komplekse opgaver, hvis man skal klare sig i dagens og fremtidens Danmark. Disse færdigheder er grundlæggende for det enkelte menneske i forhold til at kunne tage en uddannelse og fastholde et job.

I Danmark mangler ca. 18 % af den danske voksne befolkning basale læsefærdigheder, mens ca. 17 % mangler basale regnefærdigheder. Dette niveau har ikke ændret sig fra 2012 til 2023.

Det videre forløb

Rådet for Fremtidens Kompetencer orienteres om annonceringsmaterialet på sit møde den 13. maj 2025.

Der er ansøgningsfrist den 30. juni kl. 12.00, og indkomne ansøgninger behandles på regionsrådets møde den 29. oktober 2025. Projekter fremsendes herefter til Erhvervsstyrelsen for legalitetskontrol og tilsagn.

Økonomi

Midlerne fra EU's Socialfond må maksimalt udgøre 40 % og skal derfor suppleres. Den øvrige finansiering kommer fra Region Midtjyllands uddannelsespulje (40 %) og egenfinansiering fra de ansøgende parter (20 %). Finansieringen vil indgå i behandlingen af sagen i oktober 2025.

Tabel 1. Budget og finansiering		
1.000 kr.	Basale kompetencer	I alt i aktivitetsår 2026-2027
<i>Budget</i>		
Støtteberettigede udgifter i alt	10.998	10.998
Budget i alt	10.998	10.998
<i>Finansiering</i>		
EU socialfond	-4.399	-4.399
Region Midtjyllands uddannelsespulje	-4.399	-4.399
Egenfinansiering fra de ansøgende parter	-2.200	-2.200
Finansiering i alt	-10.998	-10.998
Total		0

Beslutning

Udvalg for regional udvikling indstiller til forretningsudvalget,

at materiale til annoncering efter projekter inden for livslang læring godkendes.

Bilag

Annoncering 2025 til hjemmeside

Tidsplan 2025

Punkt 4: Status på projekt Samfundsformerne og orientering om aktiviteter i 2025

1-30-76-49-24

Resume

Samfundsformerne er regionsrådets demokratiprojekt for unge. Samfundsformerne har i 2025 fokus på debatter mellem politikere og borgere forud for regionsrådsvalget, rekruttering af mænd til sundhedsuddannelser, borgerinddragelse og internationalt samarbejde. Der gives en orientering om de planlagte aktiviteter.

Indstilling

Direktionen indstiller,

at status og orientering om Samfundsformernes aktiviteter i 2025 tages til efterretning.

Sagsfremstilling

Samfundsformerne blev igangsat af regionsrådet i 2021 med henblik på at styrke regionens samarbejde med unge på de regionale ansvarsområder. Samfundsformerne samarbejder med politikere og administration og bidrager derigennem med nye perspektiver og løsninger på regionale udfordringer.

Samfundsformerne består aktuelt af ca. 45 unge midtjyder på 18-28 år. Der arbejdes p.t. med at rekruttere endnu flere unge for at sikre en balance i ungegruppen for så vidt angår uddannelsesmæssig baggrund og geografisk tilhørsforhold.

Status 2021-2024

Der er gode erfaringer med at benytte de unges perspektiver på regionens opgaver, både i forhold til kommunikation, rekruttering, ledelse og udvikling af projekter.

Samfundsformerne har i perioden 2021-2024 givet deres ungeperspektiv på bl.a. psykiatri, sundhed, mobilitet, uddannelse og bæredygtighed i Region Midtjylland. De unge har bl.a. bidraget til udvikling af temaaftener om mental trivsel, analyser af snusforbrug og forslag til kampagner rettet mod pårørende på sundhedsområdet. Samfundsformerne har også udarbejdet input til videreudvikling af den kollektive trafik, der er blevet fremlagt for Folketingets Transportudvalg.

Samfundsformerne har desuden deltaget i de regionalpolitiske fora, hvor de har givet ungeperspektiver på en række samfundsmæssige udfordringer, herunder de unge uden for uddannelse og beskæftigelse.

Samfundsformerne har derudover formidlet deres engagement i regionale problemstillinger i en podcastserie i samarbejde med medlemmer af regionsrådet.

Aktiviteter i 2025

Der er planlagt følgende aktiviteter for Samfundsformerne i resten af 2025:

Regionens unge stemmer

Administrationen vil i forbindelse med regionsvalget i november 2025 inddrage Samfundsformerne i arbejdet med de vælgermøder, som administrationen arrangerer. Inddragelse af Samfundsformerne vil kunne bidrage til, at vælgermøderne også kan tiltrække og målrettes de unge, som dermed kan opnå en større viden om de regionale politikområder og deres egne muligheder for at få indflydelse.

Arbejdsmarked og rekruttering

Samfundsformerne samarbejder med Koncern HR om at understøtte en mere ligelig fordeling af køn inden for sundhedsfagene. Samfundsformerne arbejder med anbefalinger til administrationen og får mulighed for at give et ungeperspektiv på informationsmateriale om mulighederne inden for fagene, som efterfølgende skal formidles til unge og uddannelsesinstitutioner. Indsatsen bidrager til bæredygtighedsstrategiens mål om social ansvarlighed og til, at Region Midtjyllands arbejdspladser inden for sundhedsfagene fremstår som attraktive for alle køn, særligt med fokus på mænd.

Kapacitetsopbygning

Der arbejdes i 2025 med at synliggøre, hvordan administrationen kan samarbejde med unge på baggrund af erfaringerne i projekt Samfundsformerne. Inddragelse af perspektiver fra unge giver værdifuld viden, gode ideer og er med til at kvalificere regionens opgaveområder. Der planlægges en workshop faciliteret af Samfundsformerne, hvor målgruppen er relevante ledere og medarbejdere i Region Midtjylland. Workshopen vil have fokus på at give

administrationen en endnu større indsigt i metoder til samarbejde med unge. Derudover har deltagerne mulighed for hver især at identificere 1-3 konkrete opgaver, de gerne vil samarbejde med Samfundsformerne om.

Society Shapers

Samfundsformerne inviterede i 2024 unge fra resten af Europa til en workshop om cirkulær økonomi og demokrati. Region Midtjylland har i samarbejde med Baskerlandet i Spanien og Gelderland i Holland søgt støtte fra Erasmus+ til et projekt om at udarbejde en fælles metodehåndbog om inddragelse af og samarbejde med unge. Projektet får svar fra EU i juni 2025.

Økonomi og finansiering fra 2026

Samfundsformerne har i 2021-2025 været finansieret af Regional Udvikling med ca. 1,4 mio. kr. årligt.

Regional Udvikling har fra 2026 ikke hjemmel til at finansiere projektet, jf. sundhedsreformen. Der er mulighed for at prioritere projektet fra 2026 under kontoen fælles formål, hvis det prioriteres blandt de indkomne budgetforslag, som indgår i regionsrådets behandling af budget 2026.

Hvis regionens finansiering af projektet bortfalder fra 2026, lukkes projektet ned.

Beslutning

Udvalg for regional udvikling indstiller til forretningsudvalget,

at status og orientering om Samfundsformernes aktiviteter i 2025 tages til efterretning.

Punkt 5: Lukket: Tildeling af Region Midtjyllands landsbypris 2025 og Landsbyinitiativet 2025

1-33-76-2-24

Punkt 6: Anbefalinger fra regionalpolitisk forum om fremtidens landdistrikter

1-30-76-49-23

Resume

Region Midtjylland har inviteret borgere, videninstitutioner, fonde, virksomheder m.fl. til at samarbejde om løsninger og initiativer, der skaber fremtidens landdistrikter i Midtjylland. Sundhedsreformen indebærer, at Region Midtjylland ikke har adgang til at arbejde med en selvstændig landdistriktsindsats fra 2026. Regionen deltager derfor kun i realiseringen af anbefalinger, som vedrører mobilitet og lighed i sundhed i landdistrikterne.

Indstilling

Direktionen indstiller,

at anbefalinger fra regionalpolitisk forum om fremtidens landdistrikter godkendes, og

at anbefalinger fra regionalpolitisk forum om fremtidens landdistrikter fremsendes til relevante midtjyske aktører for at inspirere til det videre arbejde med fremtidens landdistrikter.

Sagsfremstilling

Regionsrådet besluttede i marts 2024 at etablere et regionalpolitisk forum om fremtidens landdistrikter.

Regionalpolitisk forum om fremtidens landdistrikter har i perioden september 2024 til januar 2025 samlet borgere, videninstitutioner, fonde, virksomheder m.fl. for at udvikle løsninger. Regionsrådet havde udpeget regionsrådsmedlemmerne Morten Pedersen Flæng (formand), Henrik Gottlieb Hansen og Torben Nørregaard til at deltage i arbejdet.

Kommissoriet for regionalpolitisk forum om fremtidens landdistrikter tager udgangspunkt i følgende arbejdsspørgsmål:

1. Hvordan ser fremtidens landdistrikter ud?
2. Hvordan mobiliserer og styrker regionen lokale ressourcer i landdistrikterne i endnu højere grad?
3. Hvordan gør regionen det nemmere at overføre gode løsninger fra én landsby til andre med lignende udfordringer?

Anbefalinger fra regionalpolitisk forum om fremtidens landdistrikter

Anbefalingerne opsamler drøftelser og idéer fra regionalpolitisk forum om fremtidens landdistrikter. Anbefalingerne kan bruges af både deltagere og andre aktører som udgangspunkt for nye projekter og samarbejder om fremtidens landdistrikter.

Forummet har arbejdet med seks emner: unge, natur, lighed i sundhed, mobilitet, fællesskab og fortællinger om landdistrikter og har udarbejdet ti anbefalinger:

1. Fællesbussen drevet af frivillige er forsøgsprojekter, hvor lokale frivillige organiserer og driver busser og udvikler et inspirationskatalog for frivilligbusser i landdistrikter.
2. Landsbyens Central er et lokalt mødested i landdistrikter, der styrker fælles transport og lokalt fællesskab.
3. En ny fortælling om landsbyerne består af positive historier om det særlige ved landsbyer, såsom fællesskab, tillid og ro.
4. Møder mellem generationer styrker fællesskabet i landdistrikterne og gør dem mere attraktive at bo i og flytte til.
5. Fælles værksted med grej, hvor beboere i landsbyen deler grej og laver aktiviteter, der styrker det lokale fællesskab.
6. Mere natur tæt på landdistrikterne gennem en digital platform, hvor landsbyer henter viden og inspiration til at forbedre den nære rekreative natur.
7. Læring og udvikling i et fællesskabsakademi, hvor iværksættere og ildsjæle i landdistrikterne deler viden og udvikler løsninger på lokale udfordringer.
8. Landsbyens fremtidsværksted hjælper landsbyer med at udvikle ideer, prioritere og sætte retning på lokale aktiviteter og målrette de frivilliges arbejde.
9. Et netværk af unge, der gør landsbyen større i et vidtforbundet netværk af unge i og udenfor landsbyen.

10. Lighed i sundhed i landdistrikterne ved at frivillige hjælper og støtter udsatte borgere i landdistrikterne, så de møder op til aftaler og følger deres behandlingsforløb.

Regionens andel i realiseringen af anbefalingerne

Sundhedsreform 2024 indebærer, at Region Midtjylland ikke har adgang til at arbejde med en selvstændig landdistriktsindsats fra 2026, men derimod fremadrettet kan tænke landdistriktsudvikling ind i de opgaver, regionen har fremadrettet. Derfor indstilles det, at Region Midtjylland deltager i realiseringen af anbefaling 1 og 2, der vedrører mobilitet i landdistrikterne.

Regionen tilbyder dog i første halvdel af 2025 sparring og netværk til aktører fra forummet, som ønsker at arbejde videre med anbefalingerne for at hjælpe arbejdet i gang.

Regionen fremsender derudover anbefalingerne til relevante midtjyske aktører for at inspirere til det videre arbejde med fremtidens landdistrikter, herunder kommunerne, LAG'er og Landdistrikternes Fællesråd.

Finansiering af mobilitet i landdistrikterne

Regionsrådet besluttede den 19. marts at afsætte 3,0 mio. kr. i 2025 til "opfølgning på regionalpolitisk forum om fremtidens landdistrikter", der anvendes til mobilitetsinitiativer i landdistrikterne. Bevillingen vil blive målrettet realisering af anbefaling 1 Fællesbussen drevet af frivillige og 2 Landsbyens Central. Midlerne udmøntes til initiativerne fra puljen til mobilitet under regionale udviklings aktiviteter.

Beslutning

Udvalg for regional udvikling indstiller til forretningsudvalget,

at anbefalinger fra regionalpolitisk forum om fremtidens landdistrikter godkendes, og

at anbefalinger fra regionalpolitisk forum om fremtidens landdistrikter fremsendes til relevante midtjyske aktører for at inspirere til det videre arbejde med fremtidens landdistrikter.

Tidligere Politisk Behandling

Regionsrådet bevilgede den 19. marts 3,0 mio. kr. i 2025 til "opfølgning på regionalpolitisk forum om fremtidens landdistrikter".

Bilag

Anbefalinger - fremtidens landdistrikter

Punkt 7: Tidsplan for Råstofplan 2024

1-34-76-2-24

Resume

Planprocessen for Råstofplan 2024 er forsinket som følge af Miljø- og Fødevarerklagenævnets tidligere afgørelse om at hjemsende Råstofplan 2020 til fornyet behandling. Vedtagelsen af Råstofplan 2020 var en forudsætning for det videre arbejde med Råstofplan 2024.

Der fremlægges med sagen forslag til proces- og tidsplan for udarbejdelse af Råstofplan 2024, der forventes vedtaget i første halvår af 2027.

Indstilling

Direktionen indstiller,

at proces- og tidsplan for udarbejdelse af Råstofplan 2024 godkendes.

Sagsfremstilling

Regionsrådet udarbejder en råstofplan for Region Midtjylland, som fastlægger, hvor der kan gives tilladelse til at indvinde regionens naturgivne råstoffer, dvs. sand, grus, sten, kvartssand, ler, moler, plastisk ler, tørv og kalk. En råstofplan skal sikre råstofforsyningen i mindst 12 år.

Regionsrådet vedtog den 25. januar 2023, at den gældende Råstofplan 2020 skulle revideres, og at Råstofplan 2024 derfor skulle udarbejdes. "Idé- og debatoplæg" til Råstofplan 2024 har været i offentlig høring fra den 30. januar til den 10. april 2023. Her havde alle interessenter mulighed for at indgive deres forslag til den nye råstofplan. Regionen modtog i alt 75 høringssvar fra statslige myndigheder, kommuner, interesseorganisationer, branchen og borgere.

Region Midtjylland afholdt efterfølgende interessentgruppemøder, hvor aktører med særlig interesse i råstofindvinding og følgevirkninger heraf deltog og bidrog med perspektiver og konkrete idéer.

Den 7. august 2023 blev Råstofplan 2020 hjemvist til fornyet behandling i regionsrådet af Miljø- og fødevarerklagenævnet. Det bevirkede, at administrationen fokuserede på arbejdet med Råstofplan 2020, da den er en forudsætning for det videre arbejde med Råstofplan 2024. Den 20. november 2024 genvedtog regionsrådet Råstofplan 2020.

Proces- og tidsplan for Råstofplan 2024

Administrationen har genoptaget arbejdet med Råstofplan 2024 og har udarbejdet følgende forslag til proces- og tidsplan for færdiggørelse af Råstofplan 2024:

2.-4. kvartal 2025	Administrativt forarbejde
1.-2. kvartal 2026	Politisk behandling af Forslag til Råstofplan 2024
3. kvartal 2026	Godkendelse af Forslag til Råstofplan 2024
3.-4. kvartal 2026	Offentlig høring af forslaget, evt. informations- og borgermøder
2. kvartal 2027	Godkendelse af Råstofplan 2024

Beslutning

Udvalg for regional udvikling indstiller til forretningsudvalget,

at proces- og tidsplan for udarbejdelse af Råstofplan 2024 godkendes.

Punkt 8: Ansøgninger uden for råstofgraveområder

1-34-76-4-24

Resume

Region Midtjylland har modtaget to ansøgninger om råstofindvinding fra Nymølle Stenindustrier A/S. Områderne er ikke udlagt som graveområder i den gældende Råstofplan 2020. Regionsrådet kan i særlige tilfælde give tilladelse til råstofindvinding i et område uden for de udlagte råstofgraveområder. Det forudsætter dog, at samfundsmæssige interesser taler for det, og at hensynet til miljøet og den øvrige planlægning ikke taler imod.

Administrationen vurderer, at betingelserne for at give tilladelse ikke er til stede i de to konkrete ansøgninger, som derfor indstilles til afvisning.

Indstilling

Direktionen indstiller,

at ansøgningerne om råstofindvinding uden for Råstofplan 2020 i områderne Jebjerg og Tirstrup afvises.

Sagsfremstilling

Region Midtjylland har modtaget to ansøgninger om råstofindvinding af sand, grus og sten fra Nymølle Stenindustrier A/S. Ansøgningerne er vedlagt som bilag. Arealerne ligger uden for de udlagte råstofgraveområder i den gældende Råstofplan 2020 og er på henholdsvis 4 og 5 hektar.

Det fremgår af retningslinje 2 for Råstofplan 2020, at regionsrådet i særlige tilfælde kan give tilladelse til den videre sagsbehandling af ansøgninger uden for råstofplanens råstofgraveområder, såfremt samfundsmæssige interesser taler for det, og når hensynet til miljøet og den øvrige planlægning ikke taler imod.

Der er dog efter Miljø- og Fødevareklagenævnets praksis tale om en snæver undtagelse, som eksempelvis forudsætter, at der er dokumentation for, at der foreligger en særlig forsyningsituation. Eksempler herpå kan være, at der i nær fremtid kan forudses knaphed på råstoffer, som er egnede til særlige formål, eller at der er tale om indvinding af et sjældent eller særligt værdifuldt råstof. Det kan også være kortvarig indvinding i forbindelse med større vejprojekter, digebyggeri eller andre definerede anlægsprojekter, som f.eks. vil minimere transporten, og som der ikke fuldt ud er taget højde for i den gældende råstofplan.

Det følger af Miljø- og Fødevareklagenævnets praksis, at der kun bør meddeles tilladelse uden for de råstofområder, som er udlagt ifølge råstofplanen, hvis det er godtgjort, at råstofbehovet, som imødekommes ved ansøgningerne, ikke hensigtsmæssigt kan dækkes ved udnyttelsen af de områder, som allerede er udlagt til råstofindvinding i den gældende råstofplan.

Baggrunden for den snævre undtagelsesmulighed er, at enkeltstående tilladelser uden for de udlagte råstofgraveområder vil underminere råstofplanlægningen som styringsværktøj og modvirke bestræbelserne på at tilvejebringe en samlet planlægning.

Administrationens vurdering af ansøgningerne

Nymølle Stenindustrier A/S begrunder sine ansøgninger med, at områderne var udlagt som råstofgraveområder i Råstofplan 2016, og at der er en samfundsmæssig interesse i at udnytte områderne.

Administrationens vurdering er, at der både i Jebjerg og Tirstrup allerede er udlagt større råstofgraveområder i henhold til Råstofplan 2020, og at disse er tilstrækkelige til at dække råstofbehovet for sand, grus og sten i minimum 12 år. Det vurderes derfor, at der ikke er samfundsmæssige interesser, der taler for at udvide det udlagte areal med de to mindre områder, der er ansøgt om.

Der er endvidere, efter administrationens vurdering, ikke forhold der taler for en bedre udnyttelse af råstofforekomsten i disse to områder ved at de graves nu frem for eventuelt senere. Arealudlæggene af råstofgraveområder i råstofplanen, hvor der kan søges om råstofindvindingstilladelse, udgør over 10.000 hektar. Det vurderes ikke, at en dispensation til indvinding af de to mindre områder på henholdsvis 4 og 5 hektar vil tilgodese en særlig samfundsmæssig interesse. Administrationen vurderer derfor, at der i ansøgningerne ikke er fremlagt argumenter, der godtgør en godkendelse.

Baggrundshistorik for de to områder

Ansøgningen fra Nymølle Stenindustrier A/S er den seneste handling i en proces omkring områderne, der startede i forlængelse af den første vedtagelse af råstofplan 2020 i juni 2020.

- Juni 2021: Nymølle Stenindustrier stævner regionen for at tage de to områder ud af Råstofplan 2020.

- August 2023: Miljø- og Fødevareklagenævnet hjemviser Råstofplan 2020 til fornyet behandling i regionen, og Nymølle Stenindustrier A/S trækker stævningen tilbage.
- Oktober 2023 og juni 2024: Nymølle Stenindustrier A/S ansøger om råstofindvindingstilladelse i de to områder efter Råstofplan 2016.
- November 2024: Råstofplan 2020 genvedtages inden endt sagsbehandling af ansøgningerne under Råstofplan 2016. Da der ikke er et plangrundlag for ansøgningerne, meddeler regionen afslag på de to ansøgninger.
- December 2024: Nymølle Stenindustrier A/S påklager afslagene til Miljø- og Fødevareklagenævnet, hvor de aktuelt behandles.

Beslutning

Udvalg for regional udvikling indstiller til forretningsudvalget,

at ansøgningerne om råstofindvinding uden for Råstofplan 2020 i områderne Jebjerg og Tirstrup afvises.

Bilag

Jebjerg, begrundet ansøgning

Tirstrup, begrundet ansøgning

Punkt 9: Projektforslag: Kombination af flere mobilitetsformer

1-30-75-5-21

Resume

Administrationen fremlægger forslag om et toårigt projektforsøg, hvor regionen sammen med Midttrafik, udvalgte kommuner og andre mobilitetsaktører tester og undersøger, hvordan mobilitet kan tilbydes på en ny måde, hvor flere mobilitetsformer kombineres i samme tilbud. Såfremt projektforsøget godkendes, skal der søges dispensation fra Transportministeriet.

Indstilling

Direktionen indstiller,

at projektforslaget om kombination af flere mobilitetsformer godkendes, og

at der søges dispensation til projektet fra Transportministeriet.

Sagsfremstilling

Administrationen foreslår, at Region Midtjylland igangsætter et toårigt projekt, hvor regionen sammen med Midttrafik og relevante aktører gør sig erfaringer med at tilbyde et samlet mobilitetstilbud. Projektet vil kræve en højere grad af samarbejde mellem private mobilitetsaktører (delebilsudbydere og samkørselsoperatører), region og kommuner samt Midttrafik.

Projektet vil give viden om, hvad borgerne synes om det udvidede tilbud, hvordan de benytter det, og hvorvidt det imødekommer deres behov. Erfaringerne forventes at kunne danne grundlag for at vurdere, om ideen med at kombinere flere mobilitetsformer skal skaleres op i et kommende udbud af kollektiv trafik.

To regionale ruter i Østjylland

Administrationen har sammen med Midttrafik skabt mulighed for at lave det toårige projektforsøg på to regionale busruter; rute 306 Odder-Hundslund-Horsens og 331 Skanderborg-Virring-Odder. De to ruter er en del af et igangværende udbud i Østjylland og er del af en særlig pakke, som kun er treårig.

Der er mulighed for at kombinere både fleksibel bustrafik, samkørsel, delecykler, debiler og mobilitetsknudepunkter i de områder, de to ruter betjener. Den endelige kombination bør bl.a. afhænge af, hvad borgerne i de udvalgte områder er interesserede i, og hvad Midttrafik, kommunerne og de private aktører vil deltage i.

Dispensation fra Transportministeriet

Forslaget kræver en dispensation fra Transportministeriet, da Midttrafik som udgangspunkt kun må varetage opgaver, der fremgår af lov om trafikskaber. Der er således ikke hjemmel til at udbyde eller varetage samkørsel, debiler eller delecykler. Hvis der opnås dispensation, vil der blive forelagt et konkret projektforslag, inkl. økonomi.

Baggrund for forslaget

Den kollektive trafik skal udvikles for i højere grad at matche borgernes behov, særligt uden for de større byer. En måde at gøre det på er at kombinere flere mobilitetsformer i den kollektive trafik, idet antagelsen er, at et større udvalg af mobilitetstilbud i højere grad vil imødekomme borgernes behov.

Projektideen udspringer af udvalgets ønske om at lave udbud af den kollektive trafik på en ny måde. Det har tidligere været omtalt som funktionsudbud. Intentionen er at lægge mere af ansvaret over på de private mobilitetsaktører (som f.eks. busoperatører, samkørselsoperatører og debilsoperatører) og motivere dem til at gå sammen om at byde på kørsel af kollektiv mobilitet, der både indeholder busser, samkørsel og delemobilitet.

Administrationen har bedt COWI om at undersøge mulighederne for udvikling af udbudsformen. COWI har bl.a. været i dialog med mobilitetsaktører, bestillere af den kollektive trafik og trafikskaber. Det har vist sig, at der er en interesse for at udvikle den kollektive trafik, men at nettoudbud (hvor det er selve mobiliteten, der udbydes) ikke er den ønskede vej. Det skyldes bl.a., at busoperatørerne ikke har den nødvendige planlægningskompetence, og at der ikke er et tilstrækkeligt stort indtjeningspotentiale til, at de private aktører vil risikere usikkerheden. Erfaringer fra det øvrige Europa viser også, at nettoudbud fungerer bedst i de helt store byer, hvor det er mere rentabelt for udbyderne. COWI anbefaler derfor, at regionen ikke på nuværende tidspunkt ændrer på udbudsformen. Det anbefales i stedet, at regionen laver et forsøg med forskellige mobilitetstiltag i et udvalgt område for at indhente erfaringer med mobilitet på en ny måde.

Beslutning

Udvalg for regional udvikling indstiller til forretningsudvalget,

at projektforslaget om kombination af flere mobilitetsformer godkendes, og

at der søges dispensation til projektet fra Transportministeriet.

Tidligere Politisk Behandling

Regionsrådets behandling af udbud af regional buskørsel i 2026 på mødet i april 2024.

Bilag

Projektskitse for mobilitet på en ny måde

Notat om mobilitet for mindre byer og landdistrikter, COWI

Punkt 10: Orientering om delrapport fra regeringens ekspertudvalg om kollektiv mobilitet

1-15-0-75-1-24

Resume

Regeringens Ekspertudvalg om kollektiv mobilitet i hele Danmark afleverede den 12. marts 2025 sin delrapport om den fremtidige organisering af den kollektive trafik. Der gives en orientering om rapportens anbefalinger.

Indstilling

Direktionen indstiller,

at orienteringen delrapport fra regeringens ekspertudvalg om kollektiv mobilitet tages til efterretning.

Sagsfremstilling

Regeringens Ekspertudvalg om kollektiv mobilitet i hele Danmark blev nedsat i 2023 med henblik på i tre faser at levere:

1. Kortlægning af borgernes transportbehov og udvikling af katalog over nye kollektive mobilitets tilbud til forskellige geografier.
2. Afdækning af økonomien for trafikselskaberne samt afdækning af mulige modeller for en ny takststruktur.
3. Anbefalinger til en ny struktur for lokal kollektiv transport samt for organisering af den lokale kollektive transport.

Rapporten om fase III, ny struktur for lokal kollektiv transport samt for organisering af den lokale kollektive transport, blev offentliggjort den 12. marts 2025. De samlede anbefalinger for alle tre faser forventes fremlagt medio 2025 (fase I blev offentliggjort i juni 2024).

Ekspertudvalgets rapport om struktur og organisering

Rapporten om ny struktur for lokal kollektiv transport samt for organisering af den lokale kollektive transport indeholder fire modeller. Der er fortsat opgaver for regionerne i model 1 og 3.

1. *Trafikselskaber med trafikopgaver for kommuner og regioner*
Udgangspunktet er nuværende organisering med nogle tilpasninger for at håndtere eksisterende svagheder.
2. *Kommunalt og statsligt ansvar for lokal kollektiv transport*
Regionerne skrives ud, kommunerne er stiftere/ejere af trafikselskaberne, og staten overtager regionale opgaver som sikring af det strategiske hovednet (KL's forslag).
3. *Regionalt ansvar for lokal kollektiv transport*
Kommunerne skrives ud, og regionerne får ansvaret for lokal og regional kollektiv trafik (Skånemodellen).
4. *Mobilitetsselskaber*
En ren selskabsmodel. Der oprettes nye mobilitetsselskaber, der får trafikselskabernes opgaver og overtager kommunernes og regionernes beslutningsansvar og opgaver.

Ekspertudvalget har afdækket styrker og svagheder ved den nuværende organisering af mobilitetsområdet, identificeret en række potentialer og udfordringer for den lokale kollektive transport. Det har udmøntet sig i en række kriterier, som udvalget bruger til at vurdere forskellige organiseringsmodeller.

Ekspertudvalget vurderer, at disse kriterier er vigtige for at imødekomme udfordringerne i dag og skabe en robust og fremtidssikret organisering af den kollektive transport.

De seks vurderingskriterier er:

1. **Kunden i centrum:** Sikrer, at kunden oplever et sammenhængende og inddragende transportsystem, der skaber værdi for kunden, og hvor der tilbydes tilgængelige, relevante informationer, billetprodukter og kundeservice.
2. **Et strategisk hovednet:** Giver gode rammer for en langsigtet planlægning, udvikling og drift af det strategiske hovednet i og mellem byer og landsdele, tilkøbet lokale kollektive transportløsninger, herunder de nye, fleksible transportløsninger.
3. **Nye, fleksible transportløsninger:** Understøtter udvikling af og sammenhæng mellem nye, fleksible transportløsninger, især i landdistrikter og mindre byer, der både er koblet til den lokale kollektive transport

og det strategiske hovednet.

4. Særligt for store byer og hovedstadsområdet: Understøtter et effektivt, sammenhængende kollektivt transportsystem på tværs af aktørerne i de store byer og i hovedstadsområdet.
5. Et lokalpolitisk forankret ansvar: Sikrer sammenhæng mellem det demokratiske beslutningsansvar og viden om lokale mobilitetsbehov.
6. Økonomisk effektivitet. Skaber incitament til bedst mulig mobilitet inden for den givne økonomiske ramme gennem effektiv planlægning og drift, prioritering og ansvarlig forvaltning.

I rapporten gennemgås de fire modeller og angiver ved farver, i hvilket omfang modellen lever op til ekspertudvalgets vurderingskriterier. Grøn er bedst, gul i midten og rød dårligst, jf. tabel 1.

Tabel 1: Ekspertudvalgets vurdering af de fire modeller:

	1: Nuværende	2: Kommunal	3: Regional	4: Selskab
Kunden i centrum		*		
Strategisk hovednet		*		
Nye løsninger				
Store byer/Kbh				
Lokalt forankret ansvar				
Økonomisk effektivitet				
Score: Rød 1, gul 2, gul/grøn 2,5, grøn 3	13	13	12	14

* Note: Gul/grøn skyldes, at stat kan få snævert eller bredt hovednet.

Beslutning

Udvalg for regional udvikling indstiller til forretningsudvalget,

at orienteringen delrapport fra regeringens ekspertudvalg om kollektiv mobilitet tages til efterretning.

Bilag

Delrapport om den fremtidige organisering af den kollektive trafik

Punkt 11: Udvalgets årshjul og mødeplan for 2025 #

1-00-2-25

Resume

Udvalget har godkendt forslag til mødeplan for udvalg for regional udviklings ordinære møder i 2025. Der vil som fast punkt på de kommende dagsordener være en opsamling af forslag til emner og forventet årshjul.

Indstilling

Direktionen indstiller,

at forslag til emner og årshjul drøftes.

Sagsfremstilling

Udvalget vedtog på sit møde den 8. august 2024 mødeplanen for 2025.

Der vil løbende blive drøftet ønsker om temadrøftelser, besigtigelser og besøg mm. i 2025.

Udgangspunktet er, at udvalgets møder holdes i Regionshuset Viborg. Efter aftale i udvalget kan møder endvidere holdes i andre regionshuse eller i forbindelse med besøg hos samarbejdspartnere, interessenter eller lignende.

Beslutning

Udvalg for regional udvikling drøftede forslag til emner og årshjul. Der arbejdes videre med forslag om møde ved Letbanen i maj og justering af plan for temadrøftelser.

Martin Jakobsen var forhindret i at deltage i sagens behandling.

Bilag

Planlagte sager til udvalgsmøder 2025

Punkt 12: Nyt fra Midttrafik #

1-00-2-25

Resume

Arne Lægaard og Morten Flæng er udpeget af regionsrådet til at sidde i Midttrafiks bestyrelse og vil på mødet orientere udvalgsmedlemmerne om aktuelle sager fra bestyrelsesområdet.

Indstilling

Direktionen indstiller,

at der orienteres om arbejdet i bestyrelsen.

Sagsfremstilling

Der var senest bestyrelsesmøde i Midttrafik den 14. marts 2025.
Næste bestyrelsesmøde er planlagt til den 16. maj 2025.

Til orientering for udvalgets medlemmer kan dagsordenen, bilag og beslutninger fra bestyrelsesmøder læses via dette link: [Midttrafiks bestyrelse](#)

Beslutning

Udvalg for regional blev orienteret om arbejdet i bestyrelsen.

Martin Jakobsen og Henrik Qvist var forhindrede i at deltage i sagens behandling.

Punkt 13: Drøftelse af udvalgsmøder i Danske Regioner #

1-00-2-25

Resume

Møder i Danske Regioner drøftes.

Indstilling

Direktionen indstiller,

at møder i Danske Regioner drøftes.

Sagsfremstilling

Udvalget kan drøfte emner fra møderne i Danske Regioners Udvalg for Regional Udvikling og EU samt Udvalg for Miljø og Ressourcer.

Der var senest møde i Udvalg for Regional Udvikling og EU den 27. marts 2025. Næste møde holdes den 19. juni 2025.

Offentligt referat kan læses her: (opdateres når offentliggjort af Danske Regioner)

Der var senest møde i Udvalg for Miljø og Klima den 28. februar 2025. Næste møde holdes den 25. april 2025.

Offentligt referat kan læses her: [Referat](#)

Beslutning

Udvalg for regional udvikling drøftede møder i Danske Regioner.

Martin Jakobsen og Henrik Qvist var forhindrede i at deltage i sagens behandling.

Punkt 14: Gensidig orientering #

1-00-2-25

Sagsfremstilling

Gensidig orientering for udvalgets medlemmer.

Beslutning

Der var intet til sagen.

Martin Jakobsen og Henrik Qvist var forhindrede i at deltage i sagens behandling.

Punkt 15: Underskriftsark #

1-00-2-25

Sagsfremstilling

Udvalg for regional udvikling skal godkende beslutningsprotokollen.

For at godkende beslutningsprotokollen skal hvert medlem underskrive elektronisk i First Agenda ved at trykke på "Godkend".

Beslutning

Underskriftsarket er journaliseret på sagen.

Alle var mødt.

Martin Jakobsen forlod mødet kl. 12.27 efter punkt 10, og Henrik Qvist forlod mødet kl. 12.34 efter punkt 11.

Mødet blev hævet kl. 12.45.